

Istorijos ir visuomenės vadovėlio pagrindinės mokyklos 6 klasei „Wojciech Kalwat, Malgorzata Lis. Klucz do historii. Warszawa, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, 2014“ recenzija

Vadovėlis autorių sudarytas pagal naujos bazinės programos principus ir Lenkijos nacionalinio švietimo ministerijos (MEN) leistas naudoti mokyklose atsižvelgiant į dviejų ekspertų recenzijas. Šie ekspertai, manomai, buvo paskirti pačios ministerijos. Vadovėlis skirtas pagrindinės mokyklos baigiamosios šeštos klasės moksleiviams, kurių amžius apytikriai 12 metų. Jame supažindinama ne tik su „ilgojo“ XIX amžiaus (1789-1918) ir „trumpojo“ XX amž. (1918-1989) svarbiausiais lenkų tautos ir kai kuriais visuotinės istorijų įvykiais, bet VI ir ypatingai VII dalyse – su aktualiomis šiuolaikinėmis tiek Lenkijos, tiek pasaulio problemomis. Tokiu būdu pateisinamas pavadinimas vadovėlio kaip „istorijos ir visuomenės“.

Lenkijos istorijos įvykiai aptariami palyginti nuosekliai, o visuotinės istorijos – epizodiškai, bet tai savaiame suprantama. Vadovėlis gausiai iliustruotas juodai baltomis ir spalvotomis fotonuotraukų ir dailininkų tapytų paveikslų reprodukcijomis, pakankamai yra taip pat žemėlapių. Pateikiamos trumpos šaltinių ištraukos ir visada su vienu ar dviem klausimais moksleiviams. Metodinė vadovėlio dalis su klausimais, nurodymais, ką būtina įsiminti, uždaviniais, jų tarpe kryžiažodžiais gerai ir kruopščiai parengta. Įvairių užduočių moksleiviams gal net per daug, bet juk jas atrenka pamokose dalyko mokytojai.

Lietuvišką tematiką vadovėlyje randame, kas maloniai nustebina. 26 psl. paminėta, jog Lapkričio sukilimas vyko ir Lietuvoje, 33 pslp. – Vilniaus Universiteto uždarymas, 42 pslp. rašoma, jog 1863 m. sukilimas apėmė ir Lietuvą. 102 pslp. nurodyta, kad Lenkijai (II-ajai *Żečpospolitai*) priklausė „ir Vilniaus kraštas su Vilniaus miestu“, o 104 pslp. minima: „sudėtingi buvo santykiai su Lietuva, kuri nesusitaikė su Vilniaus praradimu Lenkijos naudai“. 113 puslapyje tarp kitų daugiatautės Lenkijos tautų rašoma ir apie lietuvius, kurių skaičius 1939 m. sudarė „apytikriai 250 tūkstančių“, o dėl Lenkijos – Lietuvos konflikto Vilniaus klausimu „valdžia apribodavo lietuviškų organizacijų, finansuojamų Lietuvos vyriausybės, veiklą“.

Bendresnio pobūdžio klaidos vadovėlyje nekrinta į akis, nors dėl jo paskirties jaunesniojo amžiaus moksleiviams kartais praleidžiamos, lieka nepaminėtomis, svarbios charakteristikos. Pvz., 37 pslp. rašoma apie „emigraciją dėl duonos karnio“ XIX amž., bet tokia emigracija tapo būdinga lenkų žemėse tik antroje amžiaus pusėje, 147 psl. nepaminėta, kad 1989 m. vasarą Lenkijos prezidentu buvo išrinktas W. Jaruzelskis. Tačiau tai smulkmenos. Vadovėlis palieka gerą įspūdį, taip pat patriotinio patoso derinimu su objektyvumu.

2015 04 14

Doc. dr. Algis Kasperavičius

